

AVTALET FÖRSÄKRAR

För kommun- och landstings/regionanställda med flera

2010

AkademikerAlliansen

AVTALET FÖRSÄKRAR

Den här skriften ger en översikt över de kollektivavtalade försäkringar som gäller för dig som är anställd hos kommun, landsting/region, Svenska kyrkan eller annan arbetsgivare som har kommunalt reglerade anställningsvillkor.

Genom kollektivavtal är du försäkrad bland annat vid sjukdom, arbetsskada och dödsfall. Dessa försäkringar har arbetstagarorganisationerna på den kommunala sektorn förhandlat fram och slutit avtal om med arbetsgivaren. Varje enskild arbetsgivare är skyldig att teckna:

- » **Avtalsgruppsjukförsäkring (AGS-KL)**
- » **Avgiftsbefrielseförsäkring**
- » **Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA-KL)**
- » **Tjänstegrupplivförsäkring (TGL-KL)**
- » **KollektivAvtalad Pension (KAP-KL)**

Om en arbetsgivare, som är skyldig att teckna en försäkring inte har gjort det, finns det en garantibestämmelse. Den innebär att du eller dina efterlevande ändå alltid har rätt till ersättning enligt försäkringsvillkoren.

Broschyren ersätter på inget sätt försäkringsvillkoren.

Innehåll

AVTALET FÖRSÄKRAR	3	Ersättning för lyte och men* samt för	
FÖRKORTNINGAR OCH BASBELOPP	5	särskilda olägenheter	15
AGS-KL, AVTALSGRUPPSJUKFÖRSÄKRING	6	Ersättning för framtida kostnader	16
Ersättningar vid sjukdom	6	Ersättning vid rehabilitering	16
Enligt lag	6	Ersättning från TFA-KL vid dödsfall	17
Enligt kollektivavtal	7	Mer om TFA-KL	17
Sjuklön enligt Allmänna bestämmelser (AB)	7	Värdesäkring	17
Avtalsgruppsjukförsäkring, AGS-KL	7	Preskription	17
Allmänt om AGS-KL	7	Praktiska anvisningar för TFA-KL	17
Kvalifikationstid	7	Hur får du ersättning från TFA-KL?	17
Försäkringsgrundande anställningstid	7	Att tänka på vid anmälan av arbetsskada	17
Efterskydd	7	Överklagande	18
Ersättningar från AGS-KL	8	Vill du veta mer?	18
Under tid med sjukpenning	8	TGL-KL, TJÄNSTEGRUPPLIVFÖRSÄKRING	19
Under tid med sjukersättning/ aktivitetsersättning	8	Allmänt om TGL-KL	19
Praktiska anvisningar för AGS-KL	8	När gäller TGL-KL?	19
Hur får du ersättning från AGS-KL?	8	Försäkringskydd vid frånvaro under	
Överklagande	9	anställning	19
Vill du veta mer?	9	Allmänt efterskydd	19
AVGIFTSBEFRIELSEFÖRSÄKRING	10	Särskilt efterskydd	20
Så fungerar Avgiftsbefrielseförsäkringen	10	Ersättning från TGL-KL	20
När träder Avgiftsbefrielseförsäkringen in?	10	Grundbeloppstabell	21
Placering av pensionsavgiften	10	Barnbeloppstabell	21
Praktiska anvisningar för Avgiftsbefrielseförsäkringen	10	Mer om TGL-KL	22
Ansökan	10	Makeförsäkring	22
Överklagande	11	Förmånstagare	22
Vill du veta mer?	11	Särskilt förmånstagarförordnande	22
TFA-KL, TRYGGHETSFÖRSÄKRING VID		Praktiska anvisningar för TGL-KL	22
ARBETSSKADA	12	Hur får man ersättning från TGL-KL?	22
Ersättningar vid arbetsskada	12	Överklagande	23
Enligt lag	12	Vill du veta mer?	23
Enligt kollektivavtal	13	ÅLDERSPENSION	24
Allmänt om TFA-KL	13	Pension enligt lag	24
När gäller TFA-KL?	13	KAP-KL – KollektivAvtalad Pension	25
Ersättningar från TFA-KL under akut sjukdomstid	14	KAP-KL innehåller följande förmåner	25
Ersättning för inkomstförlust	14	Avgiftsbestämd ålderspension	25
Ersättning för kostnader	14	Förmånsbestämd ålderspension	25
Ersättning för sveda och värk*	14	Livränta	25
Ersättning från TFA-KL vid invaliditet	15	Särskild avtalspension	26
Ersättning för framtida inkomstförlust	15	Pension till efterlevande vuxen och barn	26
		Inför din pension	26

Förkortningar

AB	Allmänna bestämmelser	LAF	Lag (1976:380) om arbetsskadeförsäkring
AFL	Lag (1962:381) om allmän försäkring	PFA	Pensions- och försäkringsavtal (föregångaren till KAP-KL) för arbetstagare hos kommuner, landsting/region, Svenska kyrkan med flera
AGS-KL	Avtalsgruppsjukförsäkring för anställda hos kommuner, landsting/regioner, Svenska kyrkan med flera	SGI	Sjukpenninggrundande inkomst
ITP	Industrins och handelns tilläggs-pension	SJLL	Lag (1991:1047) om sjuklön
KAP-KL	KollektivAvtalad Pension för anställda hos kommuner, landsting/regioner med flera	TFA-KL	Trygghetsförsäkring vid arbetsskada för anställda hos kommuner, landsting/region, Svenska kyrkan med flera
KTP	Kooperationens tilläggs-pension	TGL-KL	Tjänstegrupplivförsäkring för anställda hos kommuner, landsting/region, Svenska kyrkan med flera

Basbelopp

Prisbasbeloppet ligger bland annat till grund för att:

- Bestämma högsta sjukpenninggrundande inkomst (SGI), som är 7,5 gånger prisbasbeloppet.
- Beräkna och värdesäkra olika slags försäkringsförmåner och vissa pensioner.

Prisbasbeloppet för 2010 är 42 400 kronor.

Inkomstbasbeloppet ligger bland annat till grund för att:

- Bestämma högsta pensionsgrundande inkomst i det allmänna pensionssystemet, som är 7,5 gånger inkomstbasbeloppet.
- Bestämma gränsvärden för förmånsbestämd pension i KAP-KL.

Basbeloppen fastställs av regeringen för ett år i taget.

Inkomstbasbeloppet för 2010 är 51 100 kronor.

AGS-KL AVTALSGRUPPSJUKFÖRSÄKRING

AGS-KL kompletterar den sjukpenning som du har rätt till enligt Lag om allmän försäkring (AFL). AGS-KL kompletterar också din sjukersättning/aktivitetsersättning.

Ersättningar vid sjukdom

Enligt lag

När du är arbetsoförmögen på grund av sjukdom har du rätt till sjuklön från arbetsgivaren enligt Lag om sjuklön (SjLL) under de första 14 dagarna i varje sjukperiod.

Första sjukdagen är karensdag och då utbetalas ingen ersättning.

Från och med dag 2 till och med dag 14 i sjukperioden får du 80 procent av lönebortfallet i sjuklön från arbetsgivaren.

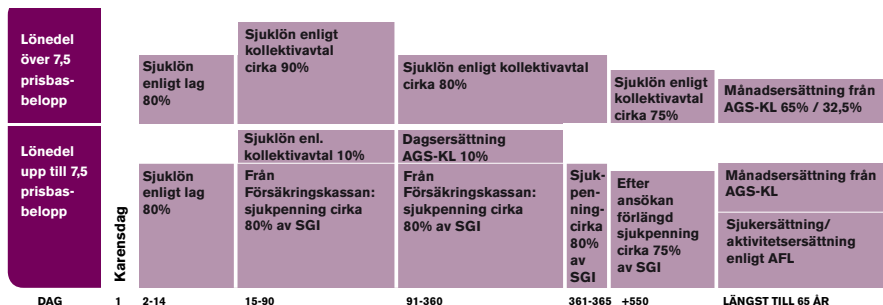
Från och med dag 15 får du sjukpenning från Försäkringskassan enligt AFL. Sjukpenning betalas från och med den 1 juli 2008 i högst 364 dagar under en ramtid på 450 dagar.

Efter 364 dagars sjukskrivning måste du själv ansöka om förlängd

sjukpenning hos Försäkringskassan. Den förlängda sjukpenningen är tidsbegränsad till 550 dagar. Ersättningen är 75 procent av SGI. När dina sjukpenningdagar tagit slut har du möjlighet att genomgå det nya tremånadersprogrammet Arbetslivsintroduktion hos Arbetsförmedlingen.

Om sjukskrivningen har varat en längre tid och bedöms bli bestående kan Försäkringskassan besluta att byta ut din sjukpenning mot sjukersättning eller aktivitetsersättning.

För mer information kontakta Försäkringskassan eller läs mer i Handbok 2010, försäkringar genom lag och avtal.

Enligt kollektivavtal

De kollektivavtal som reglerar ersättningen vid sjukdom är Allmänna bestämmelser (AB) och Avtalsgruppsjukförsäkring (AGS-KL).

Sjuklön enligt Allmänna bestämmelser, AB

Från och med dag 15 till och med dag 90 i sjukperioden har du rätt till sjuklön från arbetsgivaren med 10 procent av lönebortfallet. Tillsammans motsvarar sjuklön och sjukpenning cirka 90 procent av lönebortfallet.

Du får sjuklön också för inkomstdelar över 7,5 prisbasbelopp. Sjuklönen för dessa inkomstdelar motsvarar cirka 90 procent av lönebortfallet.

Avtalsgruppsjukförsäkring, AGS-KL

AGS-KL är en kollektivavtalad sjukförsäkring som ger ersättning för inkomstförlust under den tid Försäkringskassan betalar:

- sjukpenning dag 91–360,
- sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Allmänt om AGS-KL

Kvalifikationstid

Försäkringen börjar gälla efter 90 dagars anställning. Du måste dock vara arbetsför till minst 25 procent under en vecka innan skyddet träder i kraft.

Vid beräkning av kvalifikationstiden får du tillgodoräkna dig även anställningstid hos tidigare arbetsgivare som

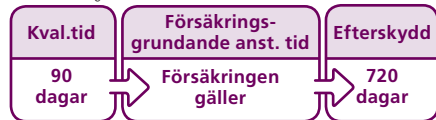
tecknat försäkring om AGS-KL, AGS, ITP eller KTP under förutsättning att du innehaft anställningen senast under de två år som närmast föregått anställningen. Anställningstid som endast delvis faller inom tvåårsperioden medräknas i sin helhet.

Försäkringsgrundande anställningstid

Försäkringen gäller under anställningstiden efter fullgjord kvalifikationstid. Om du är borta från arbetet mer än sex månader utan lön på grund av andra orsaker än sjukdom eller ledighet för vård av barn så är den tiden inte försäkringsgrundande.

Efterskydd

Om du blir arbetslös eller om du slutar din anställning av annat skäl är du ändå försäkrad. Förutsättningen är att du har kvar rätten till sjukpenninggrundande inkomst (SGI) enligt AFL. I så fall har du ett så kallat efterskydd i AGS-KL.

Detta efterskydd gäller under 720 dagar efter det att din anställning eller försäkringsgrundande anställningstid har upphört. Ditt efterskydd förlängs om du blir sjuk under efterskyddstiden och då uppstår sjuklön enligt SjLL, sjukpenning enligt AFL eller Lag om arbetsskadeförsäkring (LAF), sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt AFL.

Ersättningar från AGS-KL

Under tid med sjukpenning

Du får *dagsersättning* från AGS-KL från och med sjukdag 91 till och med sjukdag 360. Ersättningen är vid sjukdom 12,887 procent av sjukpenningen och vid förlängd sjukpenning 13,746 procent av sjukpenningen. Ersättningen vid både sjukpenning och förlängd sjukpenning motsvarar 10 procent av inkomsten upp till 7,5 prisbasbelopp.

Regeringen har aviserat ändringar i hur SGI ska beräknas. I väntan på dessa har riksdagen beslutat att SGI ska multipliceras med 0,97 innan sjukpenning beräknas, vilket minskar sjukpenningen något.

Under tid med sjukersättning/aktivitetsersättning

Om Försäkringskassan beviljar dig sjukersättning eller aktivitetsersättning, har du också rätt till *månadsersättning* från AGS-KL.

Sjukpenninggrundande inkomst (kronor) vid insjuknandet	Månadsersättning från AGS-KL (kronor) (Gäller sjukfall påbörjade 2001-05-01--2009-06-30)
0 - 70 000	75
160 000	2 165
220 000	2 850
260 000	3 250
321 000	3 459

Sjukpenninggrundande inkomst (kronor) vid insjuknandet	Månadsersättning från AGS-KL (kronor) (Gäller sjukfall påbörjade 2009-07-01 eller senare)
0 - 132 000	75
160 000	2 000
220 000	2 750
260 000	3 250
321 000	4 013

I tabellerna ser du *några exempel* på månadsersättning. Storleken på denna månadsersättning beror på hur hög SGI du hade vid insjuknandet.

Månadsersättningen är skattepliktig och värdesäkras enligt särskilda regler.

Månadsersättning betalas från AGS-KL även för inkomstdelar över 7,5 prisbasbelopp enligt följande tabell.

Inkomstunderlag i prisbasbelopp	Månadsersättning från AGS-KL
7,5 - 20	= 65%
20 - 30	= 32,5%

Ersättningar från AGS-KL utbetalas längst till 65 års ålder.

Rätten till AGS-KL upphör om du före 65 år får rätt till särskild ålderspension enligt PFA eller motsvarande förmån enligt andra pensionsbestämmelser. Om du får en särskild avtalspension enligt KAP-KL upphör dock inte rätten till AGS-KL.

Praktiska anvisningar för AGS-KL

Hur får du ersättning från AGS-KL?

För att du ska få ersättning måste en anmälan skickas till AFA Försäkring. Anmälan ska både du och arbetsgivaren fylla i.

Anmälningssblanketter finns hos arbetsgivaren, facket, Försäkringsinformatören eller hos AFA Försäkring.

Det är du själv som måste se till att anmälan skickas in

Du kan även hämta anmälningsblanketter på www.afaforsakring.se och www.informatorer.nu AFA Försäkring behöver ha följande handlingar:

- Blanketten "Anmälan till Avtalsgruppsjukförsäkring".
- Läkarintyg (normalt kan du använda en kopia av läkarintyget till Försäkringskassan).
- Vid förlängd sjukskrivning skickar du bara in en kopia av läkarintyget.
- Får du tidsbegränsad sjukersättning, sjukersättning eller aktivitetsersättning i stället för sjukpenning ska du sända en kopia av Försäkringskassans beslut om detta.

Överklagande

Om du inte är nöjd med AFA Försäkrings beslut om ersättning, kan du kontakta Klagomålsansvarig på AFA Försäkring som kan rekommendera skadeavdelningen att ändra sitt beslut. Klagomålsansvarig ska också fånga upp problem och missnöje med t.ex. handläggningstid och bemötande. Om skadeavdelningen inte ändrar sitt beslut kan du begära omprövning hos AFA Försäkrings Omprövningsavdelning. Omprövningsavdelningen har en självständig ställning inom AFA Försäkring och gör en ny prövning av beslutet. Din begäran om omprövning ska vara

skriftlig och du ska ange vad du vill ha omprövat och hur du vill att beslutet ska ändras.

Om du fortfarande är missnöjd med beslutet efter denna omprövning kan du i sista hand begära prövning i Skiljenämnden. Innan Skiljenämnden tar upp ärendet till prövning måste du betala en avgift på 4% av prisbasbeloppet. Avgiften gäller för ärenden anmälda till AFA Försäkring efter 30 september 2007.

Ett alternativ för den som är missnöjd med ett beslut är att stämma AFA Försäkring i allmän domstol.

Försäkringskassans beslut om ersättning kan du överklaga skriftligt inom två månader efter det du fått del av beslutet. Nästa instans är Förvaltningsrätten.

Vill du veta mer?

Ytterligare upplysningar om avtalsgruppsjukförsäkringen AGS-KL kan du få genom:

- Ditt fackförbund
- Din Försäkringsinformatör
- Din arbetsgivare
- AFA Försäkrings kundcenter
0771-88 00 99
- www.afaforsakring.se
- www.informatorer.nu

Det är aldrig för sent att göra anmälan.

AVGIFTSBEFRIELSEFÖRSÄKRING

En ny Avgiftsbefrielseförsäkring för KAP-KL började gälla från 1 januari 2008 och den omfattar försäkringsfall inträffade efter detta datum. Sedan 1998 finns en avgiftsbefrielseförsäkring som fortsätter gälla för tidigare inträffade försäkringsfall.

Så fungerar Avgiftsbefrielseförsäkringen

Avgiftsbefrielseförsäkringen övertar i vissa situationer arbetsgivarens betalningsansvar av pensionsavgiften för din avgiftsbestämda ålderspension enligt KAP-KL. Försäkringen kan betala in pensionsavgiften tidigast från 21 år.

Du omfattas av försäkringen från första anställningsdagen under förutsättning att du då är arbetsför till minst 25%.

När träder Avgiftsbefrielseförsäkringen in?

- Under tid du har sjuk- eller aktivitetsersättning och samtidigt uppbär månadsersättning från AGS-KL. Efter 1 januari 2008 kan försäkringen träda in även om du inte uppfyller kraven för månadsersättning från AGS-KL.
- Under tid du har arbetsskadelivränta enligt LAF.

Detsamma gäller om din anställning upphör medan du är sjukskriven med sjukpenning eller om du insjuknar under Avgiftsbefrielseförsäkringens efterskyddstid på 90 dagar. Om sjukskrivningen leder till sjukersättning betalas pensionsavgiften så länge som du är sjukskriven.

Avgiftsbefrielseförsäkringen be-

tar pensionsavgiften i förhållande till arbetsförmågan. Om du t.ex. arbetar heltid och får sjukersättning på 50% övertar försäkringen inbetalningarna på 50% av pensionsavgiften.

Placering av pensionsavgiften

Pensionsavgiften som betalas av Avgiftsbefrielseförsäkringen avsätts till den pensions- eller fondförsäkring som du har valt för din avgiftsbestämda ålderspension. Om du inte har gjort något aktivt val av pensionsförvaltare, placeras avgiften hos KPA Pensionsförsäkring AB.

Om du är anställd inom Svenska kyrkan kan du inte välja pensionsförvaltare utan pensionsavgiften placeras i Kyrkans pensionskassa.

Praktiska anvisningar för Avgiftsbefrielseförsäkringen

Avgiftsbefrielseförsäkringen administreras av AFA Försäkring.

Ansökan

Blanketterna för ansökan om ersättning från AGS-KL respektive TFA-KL fungerar samtidigt som ansökningsblankett för Avgiftsbefrielseförsäkringen.

Överklagande

Om du inte är nöjd med AFA Försäkrings beslut om ersättning kan du kontakta Klagomålsansvarig på AFA Försäkring som kan rekommendera skadeavdelningen att ändra sitt beslut. Klagomålsansvarig ska också fånga upp problem och missnöje med t.ex. handläggningstid och bemötande.

Om du fortfarande är missnöjd med beslutet efter denna prövning kan du överklaga till den rådgivande nämnden för Avgiftsbefrielseförsäkringen, i vilken ingår representanter för både arbetsgivare och arbetstagarare. Nämnden kan råda AFA Försäkring att ändra sitt beslut. I sista hand kan du överklaga hos en särskild skiljenämnd.

Vill du veta mer?

Ytterligare upplysningar om Avgiftsbefrielseförsäkringen kan du få genom:

- Ditt fackförbund
- Din arbetsgivare
- AFA Försäkrings kundcenter
0771-88 00 99
- KPA Pension,
telefon 020-650 500
- www.afaforsakring.se
- www.kpa.se
- www.informatorer.nu

TFA-KL TRYGGHETSFÖRSÄKRING VID ARBETSSKADA

TFA-KL ger kompletterande ersättning till det som Lag om arbetsskadeförsäkring (LAF) ger dig vid arbetsskada.

Skadas du i arbetet eller på väg till eller från arbetet kan du ha rätt till ersättning. Denna rätt regleras dels genom lagar och dels genom kollektivavtal mellan de fackliga organisationerna och arbetsgivarna.

Ersättningar vid arbetsskada

Enligt lag

LAF omfattar alla förvärvsarbetande och vissa studerande.

Om du drabbas av en arbetsskada ska din arbetsgivare omedelbart underrättas om detta. Om du inte kan arbeta på grund av skadan, ska sjukanmälan göras till arbetsgivaren på vanligt sätt.

Arbetsgivaren är enligt lag skyldig att anmäla skadan till Försäkringskassan om skadan medför, eller kan antas medföra, sjukskrivning eller läkarbesök. Anmälan ska också göras om skadan lett till ett lyte eller stadigvarande men.

Arbetsgivaren ska samråda med skyddsombudet vid ifyllandet av skadeanmälan och skyddsombudet bör med sin namnunderskrift bekräfta att han tagit del av uppgifterna i anmälan. Du ska då också, om möjligt, ta del av uppgifterna i anmälan.

Som arbetsskada räknas:

- Olycksfall i arbetet
- Olycksfall under färd till och från arbetet
- Annan skadlig inverkan i arbetet (arbetssjukdom)

Under sjukpenningtid har du endast rätt till samma ersättning från Försäkringskassan som vid "vanlig" sjukdom. När du är arbetsoförmögen på grund av sjukdom har du enligt Lag om sjuklön (SjLL) rätt till sjuklön från arbetsgivaren under de första 14 dagarna i varje sjukperiod.

Första sjukdagen är karensdag och då betalas ingen ersättning. Från och med dag 2 till och med dag 14 i sjukperioden får du 80 procent av lönebortfallet i sjuklön.

Från och med dag 15 får du sjukpenning från Försäkringskassan. Sjukpenningen motsvarar 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI). Efter 365 dagars sjukskrivning kan du ansöka om förlängd sjukpenning. Ersättningen är 75 procent av SGI och är inte tidsbegränsad vid arbetsskada.

Försäkringskassan kommer endast att pröva om arbetsskada föreligger när det blir fråga om att lämna ersättning enligt LAF.

Vanligen blir detta aktuellt först om du har fått en bestående nedsättning av arbetsförmågan, det vill säga

när ett framtida inkomstbortfall ska kompenseras med en livränta. Vid tandskada ersätter Försäkringskassan hela tandvårdskostnaden.

Kostnader för sjukvård på grund av arbetsskada ersätts på samma sätt som vid "vanlig" sjukdom, vilket innebär att du får betala patientavgifter på vanligt sätt.

Vid dödsfall på grund av arbetsskada utbetalas begravningshjälp och eventuell livränta till efterlevande make/maka, registrerad partner, sambo och barn. Beloppet till barn utbetalas till och med 18 års ålder (20 år om barnet studerar).

Enligt kollektivavtal

De kollektivavtal som reglerar ersättning vid arbetsskada är Allmänna bestämmelser (AB) och Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA-KL).

TFA-KL beskrivs i resten av detta kapitel. Sjuklön enligt AB gäller på samma sätt vid arbetsskada som vid annan sjukfrånvaro (läs mer på sid 7).

Allmänt om TFA-KL

När gäller TFA-KL?

Försäkringen omfattar samtliga anställda och gäller vid personskador som orsakas av:

- Olycksfall i arbetet
- Olycksfall vid färd till eller från arbetet. För att ha rätt till ersättning får du inte avvika från den vanliga färdvägen – undantag kan göras för till exempel lämning och

hämtning på förskola eller fritidshem. Om skadan täcks av trafikförsäkringen omfattas dock inte färdolycksfallen av TFA-KL.

- Arbetssjukdomar som varar längre än 180 dagar och har godkänts av Försäkringskassan eller AFA Försäkring. Det kan till exempel vara sjukdomar i rygg, leder och muskler, hörselskador, allergier samt stresssjukdomar. Dessutom omfattas arbetssjukdomar som framkallats av smitta enligt en särskild förteckning.

Exempel på skadliga faktorer i arbetsmiljön som kan leda till arbetssjukdomar är:

- Strålning
- Ovanligt ansträngande rörelser eller arbetsställning
- Farliga ämnen
- Skakningar eller vibrationer
- Buller
- Psykiskt påfrestande arbetsförhållanden

Arbetssjukdomen anses ha inträffat den dag då skadan visat sig.

Efterskydd gäller om arbetssjukdomen visat sig först när anställningen har upphört under förutsättning att du inte uppnått 65 års ålder. För cancersjukdom orsakad av asbestexponering i arbetet, som visats efter den 31 december 2008, finns ingen åldersgräns.

Ersättningar från TFA-KL under akut sjukdomstid

Som akut sjukdomstid räknas tiden från och med den dag skadan inträffat eller visat sig och till dess du antingen tillfrisknat eller fått bestående besvär av skadan.

Ersättning för inkomstförlust

Vid olycksfall i arbetet

Vid arbetsolycksfall som medfört sjukskrivning mer än 14 dagar kompenseras du för hela inkomstförlusten under den första sjukskrivningsdagen, samt för 20 procent av förlusten vid sjukpenning och för 25 procent av förlusten för tid med förlängd sjukpenning. Hela förlusten på lönedelar över 7,5 prisbasbelopp ersätts också.

Vid färdolycksfall

Inkomstförlust vid färdolycksfall ersätts inte från TFA-KL.

Vid arbetssjukdom

Huvudregeln vid arbetssjukdom är att inkomstförlusten inte ersätts under akut sjukdomstid. Du kan dock få ersättning för hela inkomstförlusten retroaktivt om du kan visa att arbetsgivaren vållat skadan genom vårdslöshet enligt skadeståndslagen.

För att vållandefrågan ska prövas vid arbetssjukdom krävs att sjukdomen är godkänd som arbetsskada av Försäkringskassan eller AFA Försäkring.

Våld och misshandel

Har skadan uppkommit till följd av våld eller misshandel eller – i vissa

fall – till följd av hot om våld eller misshandel i samband med arbete, lämnas full kompensation för inkomstförlust om arbetsförmågan varar minst 8 dagar.

Ersättning för kostnader

Huvudregel

Om din skada har medfört läkarbesök ersätts kostnader för till exempel läkarvård, sjukgymnastik, medicin och skadade glasögon. Om skadan har medfört mer än 14 dagars sjukskrivning får du också ersättning för skadade kläder, hemhjälpkostnader och dylikt.

För kostnadsersättningar gäller en karens på 500 kronor. Belopp som understiger 100 kronor utbetalas inte, varför de sammanlagda kostnaderna måste uppgå till minst 600 kronor för att någon ersättning ska kunna utbetalas.

Vid våld och misshandel

För skador som orsakats av våld eller misshandel eller i vissa fall av hot om våld eller misshandel och föranlett minst 8 dagars arbetsförmåga, gäller inte någon karens.

All ersättning för kostnader är skattefri.

Ersättning för sveda och värk*

Om du är arbetsförmögen mer än 30 dagar på grund av ett olycksfall, får du ersättning för sveda och värk. I vissa speciella situationer kan du få ersättning även vid kortare sjukskrivningstid till exempel vid vissa kross-

slit- och brännskador.

Vid arbetssjukdom visad efter 31 oktober 2003 utbetalas sveda och värk endast om det kan visas att arbetsgivaren varit vållande. Vid arbetssjukdom med diagnosen mesoteliom, som är anmäld efter den 31 december 2008, lämnas löpande ersättning för sveda och värk utan att vållande behöver påvisas.

Hur stor ersättning du får beror på skadans art, typ av behandling, läkningstid m m. Beräkningen sker enligt normer som grundar sig på skadeståndsrättsliga regler. Beloppet följer normalt ändringen av prisbasbeloppet.

Ersättningen är 3 900 kronor/månad vid sjukhusvård och 2 300 kronor/månad vid vård i hemmet under de första 12 månaderna. Därefter blir beloppet lägre.

Ersättning för sveda och värk är skattefritt och betalas som regel ut i form av ett engångsbelopp vid den akuta sjukdomstidens slut.

Ersättningar från TFA-KL vid invaliditet

Invaliditet betyder att din arbetsskada eller arbetssjukdom medför bestående besvär/funktionsnedsättning.

Vid invaliditet är det i vissa fall svårt att för all framtid rätt fastställa de olika ersättningarna. Omprövning kan därför ske om förutsättningarna i det enskilda fallet har förändrats

väsentligt och om förändringen är bestående.

Ersättning för framtida inkomstförlust

TFA-KL ersätter inkomstförlust om den årliga förlusten uppgår till mindre än en femtondel (1/15-del) av årsinkomsten. Det innebär att TFA-KL täcker sådan inkomstförlust som aldrig kan täckas av livränta enligt LAF.

Från TFA-KL kan du också få ersättning för framtida inkomstförlust för den del av inkomsten som överstiger 7,5 prisbasbelopp.

TFA-KL ger dig ersättning i form av en månadsvis utbetalad livränta eller ett engångsbelopp som motsvarar värdet av livräntan.

Livräntan är skattepliktig. Om du får ett engångsbelopp istället för en livränta, är 40 procent av beloppet skattefritt.

Ersättning för lyte och men* samt för särskilda olägenheter

Från och med 2002 lämnas ersättningen för lyte och men enligt nya tabeller som ger högre ersättning än vid skadefall som inträffat före 2002. Orsaken är att ersättning för anspänning i arbetet och privatlivet (som tidigare ersattes separat) numera ingår i ersättningen för lyte och men.

Ersättningens storlek beror på den medicinska invaliditetsgraden, åldern och om den skadade återgår i arbete efter skadan.

Tabellen gäller för den som inte återgår i arbete efter skadan.

MEDICINSK INVALIDITET	25-ÅRING	50-ÅRING	65-ÅRING
25 %	211 400	167 100	117 500
15 %	133 300	106 200	75 500
10 %	97 000	77 800	56 000
5 %	37 800	30 100	21 300

Tabellen gäller för den som återgår i arbete efter skadan, minst 25 procent.

MEDICINSK INVALIDITET	25-ÅRING	50-ÅRING	65-ÅRING
25 %	289 600	213 900	117 500
15 %	211 500	153 100	75 500
10 %	163 400	117 600	56 000
5 %	57 300	41 800	21 300

Ersättning för särskilda olägenheter kan lämnas i svåra skadefall om skadan har medfört mycket hög anspänning i arbetet eller i privatlivet. Anspänningen ska alltså klart överstiga vad som ingår i ersättningen för lyte och men.

Ersättning för framtida kostnader

Du kan få ersättning från TFA-KL för kostnader som inte täcks från an-

Ersättning för lyte och men och särskilda olägenheter är skattefri.

nat håll, till exempel genom allmän försäkring eller från kommun eller landsting. Det kan gälla kostnader för till exempel läkarvård, sjukgymnastik, hemhjälp, ombyggnad av din bostad så att den blir handikappvänlig eller bidrag till inköp av handikappfordon.

Ersättning för framtida kostnader är skattefri.

Ersättning vid rehabilitering

Om du inte kan återgå till dina tidigare arbetsuppgifter utan måste omskolas, ersätter TFA-KL de kostnader som kan uppkomma, om de inte ersätts från annat håll. Det kan till exempel gälla kostnader för resor, övernattning och litteratur.

Ersättning för rehabilitering är skattefri.

Ersättning från TFA-KL vid dödsfall

Dödsboet får ersättning för skäliga begravningskostnader som inte ersätts från annat håll, till exempel från Försäkringskassan enligt LAF.

De efterlevande har rätt till ersättning från TFA-KL för förlust av underhåll om de – helt eller delvis – var beroende av den avlidne för sin försörjning. Även en änka eller änkling som har egen inkomst kan ha rätt till denna ersättning. Man tar hänsyn till familjeinkomsten före skadan och den eller de efterlevandes ekonomiska situation efter dödsfallet. De efterlevande ska i princip kunna bibehålla sin tidigare levnadsstandard.

Vid dödsfallsskada som inträffar från och med 2002 gäller även att en person som stått den som avlidit särskilt nära och som fått en psykisk chock eller andra psykiska besvär till följd av dödsfallet kan få ersättning för detta. Exempel på ersättningsberättigade enligt denna regel är främst make, registrerad partner, sambo, barn och förälder.

Mer om TFA-KL

Värdesäkring

Livräntor från TFA-KL som fastställs från och med 2004 värdesäkras den 1 januari varje år med förändringen i prisbasbeloppet.

Preskription

För att ha rätt till ersättning från TFA-KL för sveda och värk, lyte och men samt särskilda olägenheter måste ansökan om ersättning ha skett till AFA Försäkring senast tio år från den dag skadan visade sig. Kommer ansökan in senare är rätten

till ersättning förlorad.

När det gäller ersättning för inkomstförlust, dödsfall samt annan ersättning ska ansökan ske inom sex år. Kommer ansökan in senare kan AFA Försäkring endast lämna ersättning sex år tillbaka från ansöknings-tillfället.

Praktiska anvisningar för TFA-KL

Hur får du ersättning från TFA-KL?

Anmälan av skada ska göras till AFA Försäkring på blanketten ”Skadeanmälan TFA/TFA-KL Trygghetsförsäkring vid arbetsskada”.

Det är mycket viktigt att händelseförloppet och annat kring skadan beskrivs noga. Skicka om möjligt med en kopia av den anmälan som sänts till Försäkringskassan. Bifoga också läkarintyg och kvitton på kostnader.

Kontakta skyddsombudet på din arbetsplats så snart en arbetsskada inträffat!

Att tänka på vid anmälan av arbetsskada

Det är viktigt att följande klart framgår av anmälan:

- Hur och varför inträffade skadan?
- Hur lång erfarenhet hade du av det aktuella arbetet?
- Har du fått klara instruktioner om hur arbetet skulle ske?
- Vilka säkerhetsföreskrifter gällde för aktuellt arbete?

- Var du medveten om vilka säkerhetsföreskrifter som gällde?
- Har liknande skador tidigare hänt andra på arbetsplatsen och om så varit fallet vilka skadeförebyggande åtgärder hade vidtagits med anledning av detta?
- Hade skadan kunnat förutses eller undvikas och i så fall hur eller på vad sätt?
- Har skyddskommittén, yrkesinspektionen, företagshälsovården eller polisen utrett den anmälda skadan?

Överklagande

Om du inte är nöjd med AFA Försäkrings beslut om ersättning, kan du kontakta Klagomålsansvarig på AFA Försäkring som kan rekommendera skadeavdelningen att ändra sitt beslut. Klagomålsansvarig ska också fånga upp problem och missnöje med t.ex. handläggningstid och bemötande. Om skadeavdelningen inte ändrar sitt beslut kan du begära omprövning hos AFA Försäkrings Omprövningsavdelning. Omprövningsavdelningen har en självständig ställning inom AFA Försäkring och gör en ny prövning av beslutet. Du har sex månader på dig att begära omprövning hos Omprövningsavdelningen från det att AFA Försäkring meddelat dig att de tagit slutlig ställning i ärendet. Din begäran om omprövning ska vara skriftlig och du ska ange vad du vill ha omprövat och hur du vill att beslutet ska ändras.

Om du fortfarande är missnöjd med beslutet efter denna omprövning kan du i sista hand begära prövning i Skiljenämnden. Innan Skiljenämnden tar upp ärendet till prövning måste du betala en avgift på 4% av prisbasbeloppet. Avgiften gäller för ärenden anmälda till AFA Försäkring efter 30 september 2007.

Ett alternativ för den som är missnöjd med ett beslut är att stämma AFA Försäkring i allmän domstol.

Försäkringskassans beslut om ersättning enligt LAF kan du överklaga skriftligt till Försäkringskassan inom två månader efter det du fått del av beslutet.

Vill du veta mer?

Ytterligare upplysningar om Trygghetsförsäkring vid arbetsskada TFA-KL, kan du få genom:

- Ditt fackförbund
- Din Försäkringsinformatör
- Din arbetsgivare
- AFA Försäkrings kundcenter
0771-88 00 99
- www.afaforsakring.se
- www.informatorer.nu

TGL-KL TJÄNSTEGRUPPLIVFÖRSÄKRING

Tjänstegrupplivförsäkringen TGL-KL är en avtalsförsäkring som ger ett ekonomiskt skydd till efterlevande vid dödsfall.

I de allmänna socialförsäkringarna finns ingen motsvarighet till den ekonomiska trygghet som en livförsäkring ger. Det finns däremot i detta kollektivavtal, där parterna har avtalat om en försäkring som ger efterlevande ersättning vid dödsfall. Den första överenskommelsen om tjänstegrupplivförsäkring trädde i kraft 1963 och därefter har försäkringsskyddet stegvis förbättrats.

Allmänt om TGL-KL

Tjänstegrupplivförsäkringen TGL-KL är en kollektivavtalad försäkring som ger ekonomisk hjälp vid dödsfall. Ersättningen betalas i form av engångsbelopp.

När gäller TGL-KL?

För dig som är anställd, avlönad och arbetsför gäller TGL-KL i princip från den första arbetsdagen. Försäkringsskyddet upphör normalt vid 67 års ålder men kan fortsätta att gälla om du fortfarande arbetar efter denna ålder.

Om din genomsnittliga arbetstid understiger 20 procent av heltid, gäller TGL-KL endast under de dagar då du utför arbete.

Försäkringskydd vid frånvaro under anställning

I vissa situationen har du försäkringskydd även om du är borta från arbetet. Det gäller bland annat om du är frånvarande med sjukpenning eller sjuk-/aktivitetsersättning och om du är föräldraledig med föräldrapenning. Dessutom gäller TGL-KL när du har semester eller annan beviljad ledighet, ledighet för facklig utbildning eller ledighet utan lön för fackligt förtroendemannauppdrag.

För lärare gäller TGL-KL även vid arbetsuppehåll under lov och ferier.

Även under frånvaro som inte är godkänd ledighet kan TGL-KL gälla enligt samma villkor som gäller för rätt till allmänt efterskydd.

Allmänt efterskydd

Det allmänna efterskyddet innebär att du kan fortsätta att omfattas av försäkringskyddet i TGL-KL under 6 månader. Förutsättningen är att du omfattas av TGL-KL när din anställning upphör. Du ska också ha varit anställd minst 12 månader hos arbetsgivaren och arbetat minst 12 av de 13 sista veckorna.

Särskilt efterskydd

Om du har varit anställd i minst fem dagar har du rätt till försäkrings-skydd även om din anställning skulle upphöra på grund av att du blir långtidssjuk. Arbetsoförmågan måste styrkas med intyg.

Vid arbetslöshet gäller efterskyddet lika många veckor som du har varit anställd och arbetat under de senaste två åren innan anställningen upphörde. Efterskyddet gäller också vid övergång till ny anställning, om din nya arbetsgivare inte har likvärdig tjänstegrupplivförsäkring eller om anställningen upphört och du uppbär hel föräldrapenning enligt Lag om allmän försäkring (AFL). Efterskyddet gäller i dessa situationer lika länge som vid arbetslöshet.

TGL-KL gäller även om du avgått med ålderspension enligt KAP-KL eller äldre pensionsavtal alternativt visstidspension enligt PA-KL, dock längst till 67 år.

Ersättningar från TGL-KL

De ersättningar som betalas ut från försäkringen grundar sig på din ålder, sysselsättningsgrad samt kretsen av efterlevande.

Ersättningarna är knutna till prisbasbeloppet (42 400 kronor 2010). Vid beräkningen utgår man från det prisbasbelopp som gäller för det år då försäkringsfallet inträffar.

- Begravningshjälp betalas ut med 0,5 prisbasbelopp till dödsboet om dödsfallet inträffar före 67 år
  - Grundbelopp (se tabell på nästa sida) betalas ut om någon av följande efterlevande finns:
    - * Make/maka/registrerad partner
    - * Sambo eller
    - * Barn under 20 år som enligt lag har arvsrätt efter dig
  - Barnbelopp (se tabell på nästa sida) betalas ut om du avlider och vid dödsfallet inte
    - * fyllt 67 år samt efterlämnar arvsberättigat barn under 20 år
- eller
- * om varken sådant barn eller make/maka/registrerad partner/sambo finns, arvsberättigat syskon under förutsättning att syskonet inte har förälder i livet.

Grundbeloppstabell

Den försäkrades ålder vid dödsfallet	Arbetstid om minst 40% av heltid (antal prisbasbelopp)	Arbetstid om minst 20% men inte 40% av heltid (antal prisbasbelopp)
54 år eller yngre	6,00	3,00
55 år	5,50	2,75
56 år	5,00	2,50
57 år	4,50	2,25
58 år	4,00	2,00
59 år	3,50	1,75
60 år	3,00	1,50
61 år	2,50	1,25
62 år	2,00	1,00
63 år	1,50	0,75
64 men inte 67 år	1,00	0,50

- Högsta grundbelopp 6,00 respektive 3,00 prisbasbelopp betalas alltid ut oavsett den försäkrades ålder vid dödsfallet om efterlevande är
  - make/maka, registrerad partner, sambo om det samtidigt finns ett eller flera gemensamma barn varvid minst ett inte fyllt 17 år eller
  - endast barn av vilka minst ett inte fyllt 17 år.
- Om du bara efterlämnar barn som har fyllt 20 år, betalas hälften av grundbeloppet, dock lägst 0,5 prisbasbelopp.

Barnbeloppstabell

Barnets/syskonets ålder vid försäkringsfallets (dödsfallets) inträffande	Arbetstid om minst 40% av heltid (antal prisbasbelopp)	Arbetstid om minst 20% men inte 40% av heltid (antal prisbasbelopp)
inte fyllt 17 år	2,00	1,00
fyllt 17 år men inte 19 år	1,50	0,75
fyllt 19 år men inte 20 år	1,00	0,50

Barnbelopp enligt tabellen betalas för varje barn eller syskon.

Mer om TGL-KL

Makeförsäkring

Avlider din make/maka/registrerad partner eller sambo, som själv inte omfattas av en tjänstegrupplivförsäkring och det finns hemmavarande barn under 17 år, betalas ersättning i form av begravningshjälp med 0,5 prisbasbelopp till dödsboet.

Till varje barn under 17 år utbetalas dessutom ett barnbelopp på 1 prisbasbelopp. Förutsättningen är bland annat att du har en arbetstid på minst 40 procent av heltid.

Förmånstagare

Förmånstagarförordnandet anger vilka som har rätt till försäkringsbelopp från TGL-KL. (Detta gäller grund- och barnbelopp. Begravningshjälp betalas inte ut till en person utan till dödsboet.)

Grundbelopp utbetalas till någon av nedanstående förmånstagare enligt följande ordning – standardförordnande:

- Make/maka/registrerad partner
- Sambo (finns barn får sambo avstå halva grundbeloppet till barnen)
- Barn (arvsberättigat barn)

Med arvsberättigat barn avses även sådant utländskt barn som arbetstagaren med socialnämndens medgivande tagit emot i sitt hem här i landet för vård och fostran i adoptionssyfte. För att efterlevande ogift livspartner ska räknas

som ersättningsberättigad sambo, ska ni ha bott ihop under minst sex månader i ett stadigvarande parförhållande med gemensamt hushåll. KPA Livförsäkring AB gör dock en bedömning i varje enskilt fall.

Särskilt förmånstagarförordnande

Om du vill att grundbeloppen ska tillfalla annan än vad som sägs under rubriken Förmånstagare, måste du anmäla ändringen skriftligen till KPA Liv. Använd den särskilda blankett för ändring av förmånstagare som kan beställas från KPA Liv. Även ordningsföljden mellan förmånstagarna kan ändras i ett förmånstagarförordnande.

För att ett särskilt förmånstagarförordnande ska få verkan, och ersättning kunna betalas ut, måste det vid dödsfallet ändå finnas anhöriga enligt standardförordnandet.

Glöm inte att se över ditt förmånstagarförordnande ibland. Beroende på hur din familjesituation ändras, kan du behöva ändra eller återkalla det särskilda förordnandet.

Praktiska anvisningar för TGL-KL

Hur får man ersättning från TGL-KL?

För att ersättning ska kunna betalas ut, måste arbetsgivaren/tidigare arbetsgivare göra anmälan och den/ de efterlevande ska också fylla i vissa

uppgifter på speciella blanketter. Blanketten kan beställas hos KPA Liv eller hämtas på www.kpa.se.

Överklagande

Om en efterlevande inte är nöjd med beslutet om ersättning kan hon/han begära omprövning hos KPA Liv, som då gör en ny prövning. Den som fortfarande är missnöjd med beslutet efter denna prövning kan överklaga till en särskild partssammansatt skiljenämnd. Före avgörandet i skiljenämnden prövas frågan i en partssammansatt rådgivande nämnd.

Vill du veta mer?

Ytterligare upplysningar om tjänstegrupplivförsäkringen TGL-KL kan du få genom:

- Ditt fackförbund
- Din Försäkringsinformatör
- Din arbetsgivare
- KPA Liv, telefon 08-665 48 00
- www.kpa.se

Rätten till ersättning från TGL-KL går förlorad om anmälan inte görs inom tio år.

I pensionsavtalet KAP-KL och äldre pensionsavtal finns bestämmelser om pension till efterlevande. Kontrollera därför om ersättning även enligt dessa regler kan betalas vid dödsfall.

ÅLDERSPENSION

I Sverige omfattas de allra flesta anställda av två av varandra oberoende pensions-system, dels det allmänna lagstadgade pensionssystemet dels en kollektivavtalad tjänstepension.

Pension enligt lag

Det svenska allmänna ålderspensionssystemet består idag av inkomstpension, premiepension, tilläggs-pension och garantipension. Det trädde i kraft 1999 och ersatte det tidigare systemet som byggde på folkpension och ATP.

Alla delar i det nya pensionssystemet förutom garantipensionen grundas på arbetsinkomstens storlek under hela ditt yrkesverksamma liv. Garantipensionen, som ska utgöra en slags grundpension, beror däremot på antal bosättningsår i Sverige.

Har du en arbets-/förvärvsinkomst intjänad i Sverige tillgodoräknas du årligen en så kallad *pensionsrätt*. Hur stor din pensionsrätt blir beror på storleken av din pensionsgrundande inkomst. Endast inkomster upp till 7,5 inkomstbasbelopp (under 2010 motsvarar det 31.938 kr/mån) tillgodoräknas i det allmänna pensionssystemet.

Pensionsrätten för varje år motsvaras av en sammanlagd ålderspensionsavgift på 18,5 procent av din årliga pensionsgrundande inkomst. 16 procentenheter avsätts till *inkomstpensionen* och resterande 2,5 procentenheter avsätts till den fond du själv väljer i *premiépension-*

nen (PPM). Du tjänar även in pensionsrätt under tid du har små barn, studerar, fullgör plikttjänst eller har sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan.

Pensionsrätt i form av inkomstpension och premiepension tjänar du in om du är född 1938 eller senare. För att få en smidig övergång till det nya systemet ges en del av den intjänade pensionen som *tilläggs-pension* till dem som är födda 1938–1953.

Tilläggs-pensionen beräknas i huvudsak enligt tidigare regler för folkpension och ATP.

Du som är född 1954 eller senare omfattas m.a.o. helt av systemet med inkomstpension och premiepension.

Du som är född 1938-53 får en viss andel av din pension från det gamla systemet med folkpension och ATP s.k. tilläggs-pension och en del från det nya systemet, inkomstpension och premiepension.

Du som är född 1937 eller tidigare får ingen premiepension. Din pension beräknas istället helt enligt det gamla pensionssystemet.

För mer information om den allmänna pensionen – kontakta Pensionsmyndigheten, kundtjänst 0771-776 776 www.pensionsmyndigheten.se

KAP-KL **KollektivAvtalad Pension**

KAP-KL, som trädde i kraft den 1 januari 2006, är ett kollektivavtal om pensioner för anställda hos kommunal arbetsgivare. Med kommunal arbetsgivare avses kommun, lands-ting, region, medlem i Arbetsgivarförbundet Pacta samt annan av den av parterna tillsatta Pensionsnämnden godkända arbetsgivare.

KAP-KL innehåller följande förmåner:

Avgiftsbestämd ålderspension

Från tidigast 21 år börjar arbetsgi- varen att betala pensionspremier till din avgiftsbestämda ålderspension. Premien är 4,5% av hela din brut- tolön. Du ska själv välja hos vilken förvaltare du vill placera pensions- premien och i vilken försäkrings- form, traditionell försäkring eller fondförsäkring.

Din arbetsgivare eller ditt fack- förbund kan informera dig om vilka valbara försäkringsbolag/fondbolag som finns. Om du inte väljer aktivt placeras dina pensionspremier i en traditionell försäkring hos KPA Pension.

Den avgiftsbestämda ålderspen- sionens storlek vid pensionstillfället beror på hur mycket premier som inbetalts samt på hur dessa pengar förräntats.

Förmånsbestämd ålderspension

Förmånsbestämd ålderspension innebär att det i förhand är känt hur stor pensionen kommer att bli i för- hållande till lön och anställningstid.

I KAP-KL är det du som har lön över 7,5 inkomstbasbelopp som tjänar in en förmånsbestämd ålders- pension på lönedelar som överstiger denna gräns (31.938 kr/mån under år 2010). För att få full pension krävs att du varit anställd och därmed tjänat in pensionsrätt under 30 år räknat tidigast från 28 års ålder. Om du jobbat färre år minskar den förmånsbestämda ålderspensionen proportionellt till detta.

Pensionen beräknas på ett medel- värde av dina sista årsinkomster före pension. Utifrån det beräknade medelvärdet gäller fastställda pen- sionsnivåer beroende på vilket år du är född.

För födda 1946 och tidigare gäller 62,5% / 32,5%, nivån sänks sedan successivt fram till födda 1967 eller senare där nivån är 55% / 27,5%. Pensionsnivåerna 62,5% och 55% gäller på inkomstdelar från 7,5 – 20 inkomstbasbelopp och 32,5 % resp. 27,5% gäller på inkomstdelar mellan 20 – 30 inkomstbasbelopp.

Livränta

Om du slutar din anställning före 61 års ålder omvandlas din intjänade förmånsbestämda ålderspension till en värdesäkrad s.k. livränta. Den beräknas i huvudsak på samma sätt som förmånsbestämd ålderspension.

Särskild avtalspension

I KAP-KL finns särskild avtalspension i två former:

1) Du och din arbetsgivare kan komma överens om en särskild avtalspension som innebär att du kan sluta din anställning helt eller delvis med pension.

Ni måste komma överens om vad den särskilda avtalspensionen ska innehålla i form av pensionsnivå i procent, utbetalningstid, inbetalning av pensionsavgifter till ålderspensionen m.m.

Kontakta ditt fackförbund inför en överenskommelse för råd om innehållet.

2) Om du arbetar som brandman i utryckningsstyrka har du rätt att få särskild avtalspension från 58 år. En förutsättning är att du jobbat minst 30 år i kommunal räddningstjänst, varav minst 25 av dessa i utryckningstjänst. Innehållet i avtalspensionen är fastlagt i pensionsavtalet med bl.a. en pensionsnivå på 73,5% av pensionsunderlaget upp till 7,5 inkomstbasbelopp.

Pension till efterlevande vuxen och barn

Pension till dina efterlevande betalas ut om du avlider

- under tiden du är anställd,
- inom sex månader efter att anställningen upphört,
- under tid med särskild avtalspension eller
- under tid med ersättning från AGS-KL.

Pension till efterlevande vuxen betalas under fem år och pension till efterlevande barn betalas ut tills barnet fyller 18 år eller om de studerar till 20 år.

Inför din pension

Tänk på att du måste meddela din arbetsgivare minst tre månader innan du vill gå i pension och dessutom kontakta ditt valda försäkringsbolag.

Har du frågor som rör din pension eller vill du ha mer information om KAP-KL – kontakta ditt fackförbund, din arbetsgivare eller din arbetsgivares pensionsadministratör som för närvarande kan vara KPA Pension, SPP eller Skandia.
www.kpa.se
www.spp.se
www.skandia.se

Läs mer!

Nedanstående webbplatser ger dig aktuell information om de lagstadgade och de kollektivavtalade försäkringarna.

www.informatorer.nu Webbplatsen som är framtagen av OFR, Kommunal och AkademikerAlliansen riktar sig till dig som är utsedd Försäkringsinformatör.

www.afaforsakring.se AFA Försäkrings webbplats.

www.forsakringskassan.se Försäkringskassans webbplats.

www.kpa.se KPA Pensions webbplats.

www.pensionsmyndigheten.se Pensionsmyndighetens webbplats.

Avtalet försäkrar beskriver de försäkringar som gäller för dig som är anställd hos kommun, landsting/region, Svenska kyrkan eller annan arbetsgivare som har kommunalt reglerade anställningsvillkor. Följande försäkringar tas upp:

Avtalsgruppsjukförsäkring (AGS-KL)
Avgiftsbefrielseförsäkring
Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA-KL)
Tjänstegruppplivförsäkring (TGL-KL)
KollektivAvtalad Pension (KAP-KL)

Skriften som uppdateras årligen är framtagen av Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR), Kommunal och AkademikerAlliansen.

AkademikerAlliansens medlemsförbund:

Civilekonomerna
DIK-förbundet
Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter
Sveriges Ingenjörer
Jusek
Kyrkans Akademikerförbund
Naturvetarna
SRAT
Sveriges Arkitekter
Sveriges Farmaceutförbund
Sveriges Fartygsbefälsförening
Sveriges Psykologförbund
Sveriges Skolledarförbund
Sveriges Universitetslärarförbund
Sveriges Veterinärförbund
Tjänstetandläkarföreningen
SACO-förbundet Trafik och Järnväg